

Doelgericht schrijven voor een echt publiek

1ste tot 4de leerjaar

FOCUS: Leerlingen leren doelgericht schrijven voor een echt of betekenisvol publiek door samen te plannen, voorbeeldteksten te verkennen, te schrijven en gericht te herwerken.

Minimumdoelen

1. De leerlingen kunnen ideeën verzamelen en ordenen voor een tekst via een woordspin of schema.
2. De leerlingen kunnen teksten schrijven met aandacht voor woordkeuze en zinsconstructies afgestemd op het beoogde publiek.
3. De leerlingen kunnen teksten herlezen en op aanwijzing herschrijven.

Leeractiviteiten → stappenplan

STAP 1	KIES EEN KORTE, BETEKENISVOLLE SCHRIJFTAAK	Vertrek van een klasvraag, thema of concreet eindproduct, zoals een uitnodiging, stappenkaart, korte brief, uitlegkaart of klasbericht. Maak samen duidelijk voor wie de tekst is en wat de tekst moet doen.
STAP 2	VERKEN SAMEN EEN VOORBEELDTEKST	Lees een eenvoudige modeltekst en bespreek kort inhoud, begin-midden-slot, woordkeuze en publiek. Kies maximaal drie succescriteria die leerlingen tijdens het schrijven gebruiken. Voor leerlingen die meer aankunnen, vergelijk je twee formuleringen en bespreek je welke beter past bij doel en publiek.
STAP 3	BEREID MONDELING VOOR	Laat leerlingen vertellen wat ze willen schrijven. Verzamel kernwoorden, vaktaal en ideeën op het bord in een woordspin, lijstje of eenvoudig schema. Bied voorinstructie, prenten, woordkaarten of zinsstarters aan waar nodig.
STAP 4	MODELLEER EEN STUKJE TEKST	Schrijf hardop denkend een stukje voor: kies woorden, bouw zinnen, lees terug en verbeter. Toon dat schrijven plannen, proberen en bijsturen is. Laat leerlingen kort mee verwoorden welke keuze je maakt en waarom.
STAP 5	LAAT LEERLINGEN SCHRIJVEN MET GERICHTE ONDERSTEUNING	Gebruik zinsstarters, woordbanken, tekeningen, schrijfkaders of een gedeeltelijk ingevuld voorbeeld. De ondersteuning helpt leerlingen om mee te doen aan dezelfde schrijftaak, niet om een eenvoudiger taak te maken.
STAP 6	HERLEES EN HERWERK GERICHT	Laat leerlingen met hulp van de leraar of een maatje een of twee aandachtspunten verbeteren: inhoud aanvullen, volgorde verduidelijken, woorden preciezer kiezen of een zin beter maken.
STAP 7	DEEL DE TEKST EN MAAK TRANSFER	Laat leerlingen de tekst voorlezen, ophangen, meegeven, verzenden of gebruiken in een klasproduct. Bespreek kort of de tekst zijn doel bereikt en waar leerlingen dezelfde schrijfaanpak opnieuw kunnen gebruiken.

Didactische bouwstenen

Functioneel schrijven

- Vertrek van een echte of betekenisvolle communicatieve situatie. De handelingen in het raamwerk vragen functionele schrijftaken met onderwerp, publiek en doel.
- Maak het schrijfdoel concreet: informeren, uitnodigen, uitleggen, overtuigen of delen. Benoem wie de tekst leest en wat die lezer ermee moet kunnen doen.
- Koppel de taak aan een thema, klasvraag of eindproduct. Zo schrijven leerlingen niet alleen voor een oefenblad, maar voor gebruik in de klaspraktijk.

Procesgericht begeleiden

- Begeleid het samen plannen, schrijven en herschrijven. Ondersteun het schrijfproces stap voor stap.
- Werk in kleine fases: inhoud verzamelen, zinnen bouwen, teruglezen en verbeteren. Zeker in het 1ste tot 4de leerjaar blijft de leraar nabij.
- Laat leerlingen ervaren dat een eerste versie nog niet klaar hoeft te zijn. Herschrijven wordt een gewone stap in het proces.

Voorbeelden en succescriteria

- Gebruik een korte modeltekst en laat zien wat een goede tekst doet. Bespreek opbouw, publiek, woordkeuze en duidelijkheid.
- Beperk de succescriteria tot enkele zichtbare aandachtspunten. Bijvoorbeeld: mijn tekst heeft een duidelijk begin, belangrijke woorden staan erin, de lezer weet wat te doen.
- Verwijs tijdens schrijven, feedback en herwerking terug naar dezelfde criteria. Zo blijft de taak doelgericht en haalbaar.

Ondersteuning en uitdaging binnen dezelfde taak

- Voorzie steun zonder de opdracht te verarmen: zinsstarters, schrijfkaders, woordbanken, visuele steun, mondeling voorbereiden of samen een voorbeeldzin maken.
- Stem de intensiteit af op wat leerlingen nodig hebben. Sommige leerlingen schrijven zelfstandig, andere leerlingen krijgen extra begeleide oefening op een knelpunt zoals zinsbouw, woordkeuze of tekststructuur.
- Bied uitdaging door leerlingen extra details, preciezere woorden of een aangepaste formulering voor een ander publiek te laten uitproberen.

Feedback en herwerking

- Geef feedback op basis van succescriteria en maatjesfeedback.
- Laat feedback meteen leiden tot handelen: een zin verbeteren, informatie toevoegen, volgorde aanpassen of een woord preciezer kiezen.
- Gebruik ook korte maatjesfeedback, maar sterk gestuurd: leerlingen reageren op een helder criterium en geven een concrete verbeteruggestie.

Woordenschat en mondelinge interactie

- Bied doelgericht nieuwe woorden en vaktaal aan voor de schrijftaak. Laat leerlingen die woorden eerst mondeling gebruiken.
- Voorzie gesprek voor, tijdens en na het schrijven. Interactie is belangrijk, leerlingen hebben taal nodig om hun ideeën te verwoorden voor ze die opschrijven.
- Maak woorden zichtbaar op het bord, in een woordspin of op woordkaarten en verwijs er tijdens het schrijven actief naar.

Bronnen en nuttige links

- * onderwijsdoelen.be
- * Leerpunt: Leidraad Onderwijs vanuit hoge verwachtingen
- * Leerpunt: Leidraad Differentiatie om onderwijsachterstanden weg te werken
- * Leerpunt: Feedback die het leren verbetert
- * Leerpunt: Leidraad Metacognitie en zelfregulerend leren

Ieder kind Taalheld is een onderdeel van de nieuwe minimumdoelen.